

VERZONDEN 12 FEB. 2019

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	12 februari 2019	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2019-0205	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81E6240D	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	28 januari 2019	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften en beperkingen - kaart van de planlocatie - maatregelen aanvraag	ONDERWERP	Ontheffing renovatie Wakkerendijk 242 te Eemnes

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 28 januari 2019 van Tritium Advies, namens de heer Soomers, om ontheffing op grond van artikel 3.3 van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten of rustplaatsen van de huismus, voor de periode van de **verzenddatum van het besluit tot en met 1 april 2021**.

II. Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het herontwikkelen van de Wakkerendijk 242 te Eemnes. De woonboerderij wordt verbouwd en enkele opstallen worden verwijderd of verkleind. Op de locatie van de huidige kippenstall, aan de voorzijde van het perceel, zal een kleine woonboerderij worden gebouwd. De enkelvoudige muur van het stalgedeelte van de boerderij wordt gesloopt en weer opnieuw opgebouwd. Enkele binnenmuren worden ook gesloopt. Het dak zal worden vervangen door een rieten kap. Hiervoor zullen de dakpannen worden verwijderd, dakisolatie zal worden aangebracht en daarna zal het dak worden afgedekt met riet. Er wordt ontheffing gevraagd van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de wet voor wat betreft de huismus (*Passer domesticus*) voor de periode van 1 februari 2019 tot 1 april 2021.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 5 februari 2019 en 7 februari 2019 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De huismus is beschermd ingevolge artikel 3.1 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

Motivering

Binnen de planlocatie zijn vier nestplaatsen van de huismus vastgesteld onder de dakpannen van de woonboerderij. Daarnaast worden vooral de bomen ten zuiden van de woonboerderij en de bomen en struiken in de tuin van de burens gebruikt als foerageer- en dekkinglocaties. Bij de dakrenovatiwerkzaamheden zullen de nesten verloren gaan. De huidige foerageergebieden en groenstructuren blijven behouden.

De werkzaamheden zullen plaatsvinden vóór maart 2019, en dus buiten het voor de huismus kwetsbare broedseizoen. Vlak voordat de werkzaamheden aan het dak van de woonboerderij aanvangen, zullen de dakpannen op het dak voorzichtig worden verwijderd, zodat eventueel aanwezige huismussen kunnen vluchten. Om tijdelijk het verlies van verblijfplaatsen te mitigeren, zijn op 10 juli 2018 vijf mussenflats opgehangen. In iedere mussenflat zijn drie nestplaatsen aanwezig. Om de strijd om het territorium van mannetjes huismussen en daarmee te veel energieverlies in het broedseizoen te voorkomen, is de middelste toegang van elke mussenflat dichtgemaakt met een plastic dop. Deze mussenflats hebben een duurzaamheid van vijf tot tien jaar (Eppinga, 2019) waardoor ze geschikt zijn als tijdelijke alternatieve verblijfplaats. Naast huismussenflats zijn er acht houtbetonnen huismussenkasten geplaatst (tevens op 10 juli 2018). De kasten van houtbeton zijn erg duurzaam en hebben een lange levensduur waardoor deze kasten als permanente alternatieve verblijfplaats kunnen dienen. De houtbetonnen kasten zijn alvast opgehangen om zowel als tijdelijke alternatieve verblijfplaats en als permanente alternatieve verblijfplaats te kunnen dienen. Hiermee wordt ruim voldaan aan de gewenningsperiode van de huismus voor de acceptatie van alternatieve verblijfplaatsen (drie maanden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden). Alle kasten zijn opgehangen binnen een straal van 25 meter afstand van de huidige verblijfplaatsen. Hierdoor blijft de planlocatie zowel voor, tijdens als na de werkzaamheden geschikt voor de huismus.

De broedpopulatie van de huismus in Nederland is volgens de laatste aantalsgegevens door Sovon geschat op 500.000 tot 1.000.000 broedparen. De huismus staat als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (BIJ12, 2017, Sovon, 2016). Dit komt doordat het recente herstel nog te beperkt is om te compenseren voor de grote afname die eind vorige eeuw heeft plaatsgevonden. Op basis van dit lichte herstel is de trend beoordeeld als stabiel¹. In de Eemerpolder is de populatie huismussen al sinds 1993 gestabiliseerd. In 1990 is bij de landinrichting een aantal boerderijen in de polder gebouwd. Het blijkt dat dit voor nieuwe broedgelegenheid heeft gezorgd voor de huismus. Daardoor zijn de aantallen broedvogels in de Eempolders, tegen de trend van Nederland in, hier sterker gestegen². De lokale staat van instandhouding van de huismus kan daarom bestempeld worden als gunstig. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de huismus niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belang van de aanvraag

U heeft ontheffing aangevraagd op grond van het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid. Ter onderbouwing van dit belang is in de aanvraag de volgende onderbouwing opgenomen:

De woning is verouderd en is niet c.q. slecht geïsoleerd. Hierdoor is een groot deel van de bebouwing in de huidige staat niet leefbaar. De woonboerderij is tochtig en niet waterdicht. Door het dak te isoleren worden vochtproblemen tegengegaan en daarmee schimmel en huisstofmijt welke gezondheidsproblemen kunnen veroorzaken. Tevens zullen de werkzaamheden zorgen voor het verbeteren van het klimaat in huis en zal energie worden bespaard. De verbetering van de isolatie zorgt ook voor vermindering van de CO₂ uitstoot en is derhalve beter voor het klimaat.

Wij overwegen hieromtrent het volgende. Door het toepassen van woningsisolatie zal er minder gebruik gemaakt worden van fossiele brandstoffen en hiermee wordt een reductie in de CO₂-uitstoot gerealiseerd. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het beperken van klimaatverandering. Klimaatverandering kan leiden tot onder andere zeespiegelstijging met risico op overstromingen en verzilting, vergroting weersextremen, beperkingen in zoetwatervoorzieningen, toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen en bedreiging van de energievoorziening. Met het project wordt invulling gegeven aan de afspraken die zijn gemaakt op de Klimaatconferentie Parijs 2015.

De aangevraagde werkzaamheden zien op verduurzaming en renovatie van een boerderijwoning. Het project draagt, gezien het voorgaande, dus bij aan de nationale en internationale doelstellingen ten aanzien van verduurzaming, verbetering van het leefklimaat en veiligheid in en om de woning. U heeft dit ook aangegeven in uw aanvraag.

¹ Arcadis (2018) Staat van instandhouding. Factsheets voor 25 soorten in Gelderland

² Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken (2018) Geraadpleegd op 4 januari 2019 via <https://www.vwggooi.nl/index.php>

De ecologische impact op de huismus is, door het nemen van mitigerende maatregelen, minimaal en tijdelijk. De staat van instandhouding van de huismus komt door het project niet in gevaar. Het belang gediend met het project mag daarom in deze zwaarder wegen dan het beschermingsbelang van de huismus. Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid voldoende onderbouwd is om het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten of rustplaatsen van de huismus te rechtvaardigen.

Alternatievenafweging

De werkzaamheden aan de woonboerderij zijn locatie-gebonden een alternatieve locatie is dus niet aan de orde. Het alternatief om niet te verbouwen is geen bevredigend alternatief omdat de woonboerderij niet goed geïsoleerd is en tochtig is, waardoor deze zonder renovatie niet bewoonbaar is. Bij de werkzaamheden worden alleen de benodigde renovatiewerkzaamheden voor het leefbaar maken van de woning uitgevoerd en hiermee blijft het leefgebied van de huismus gespaard. De renovatie vindt plaats in de meest gunstige periode voor de huismus, namelijk voorafgaand aan het broedseizoen. Door in de woning nestkasten voor de huismus in te bouwen zal de planlocatie ook na de werkzaamheden weer geschikt zijn voor de huismus.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3 van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

A black rectangular box redacting the signature of the official.

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van Tritium Advies B.V. op 18 januari 2019, namens R. Soomers en de aanvullingen hierop van 5 februari 2019 en 7 februari 2019, gelet op artikel 3.3 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: R. Soomers

Adres: Wakkerendijk 242

Postcode en woonplaats: 3755 DK Eemnes

Ontheffing 81E6240D voor het tijdvak vanaf de verzenddatum van dit besluit tot 1 april 2021

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft de Wakkerendijk 242 in Eemnes, zoals weergegeven op de kaart van de planlocatie in bijlage 2.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart;
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Wie is de begeleidende ecooloog (inclusief contactgegevens);
 - e. Welke activiteiten zijn/worden door de ecooloog begeleid;
 - f. Hoe er wordt/is omgegaan met onverwachte (beschermde) soorten binnen het plangebied.
7. De ontheffinghouder dient, twee weken voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen, het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 6 bijgevoegd te zijn.
8. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek dienen gemaakte ecologische keuzes vastgelegd te worden zoals goedkeuring / vrijgeven door een ecooloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften 10 en 11, geregistreerd.
9. Na afronding van de werkzaamheden dient u het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven bij voorschrift 8 dient bijgevoegd te worden.

Specifieke voorschriften

10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 7 van het rapport "*Activiteitenplan huismus Wakkerendijk 242 Eemnes, Tritium Advies, 5 februari 2019*", zie bijlage 3 bij dit besluit, dienen te worden opgevolgd.

11. De werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten de kwetsbare periode van de huismus. De kwetsbare periode is in beginsel* de broedperiode van 1 maart tot 31 augustus, en bij strenge vorst (vanaf -10,0°C) of een sneeuwdek van meer dan 2 cm. Er mag niet begonnen worden met de werkzaamheden indien de huismus al aan het broeden is. Als dit wel het geval is, moet gewacht worden met de werkzaamheden tot het uitvliegen van de jongen (of, bij een tweede legsel dat daarna gestart wordt, na augustus).
*door klimatologische omstandigheden kan het mogelijk zijn om af te wijken van deze perioden, dit ter beoordeling en onderbouwing van de ecologisch deskundige in het logboek.
12. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
13. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
14. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

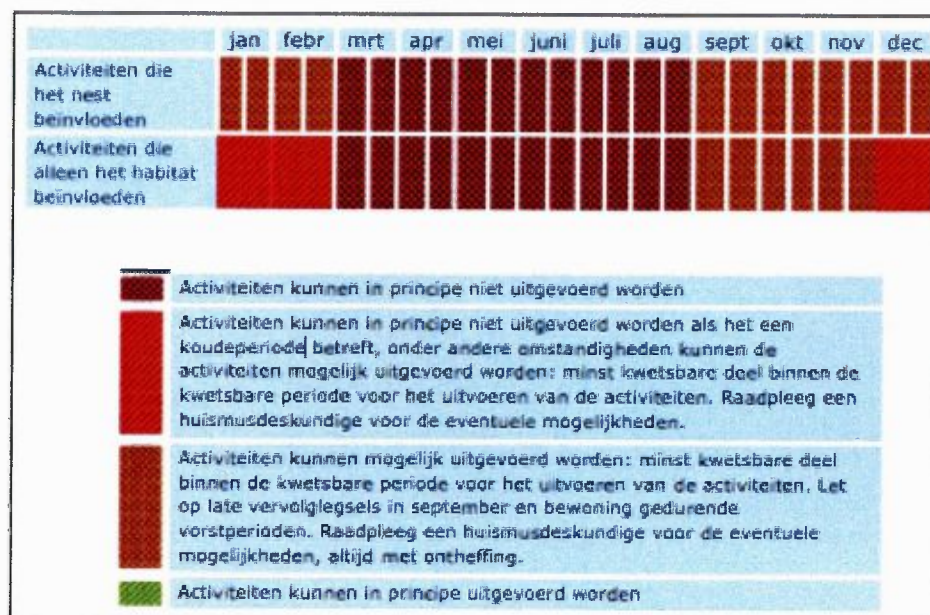
Figuur 1: huidige situatie plangebied (blauw omlijnd) en de betreffende woonboerderij (rood omlijnd)
(bron: <http://kadasterloep.nl>)

7 Maatregelen

Om nadelige effecten op de huismussen en overtreding van Wnb te voorkomen dienen enkele maatregelen genomen te worden in verband met de aangetroffen verblijfplaatsen van huismussen. De meest voorkomende maatregelen die doorgaans bij deze activiteiten worden genomen, zullen ook in dit geval worden toegepast en zijn in deze rapportage nader uitgewerkt. Deze maatregelen zijn conform het kennisdocument van de huismus (2017).

7.1 Werken buiten de kwetsbare periode

Vaste verblijfplaatsen van huismussen worden in principe jaarrend gebruikt. De periode waarin het minst kwetsbaar is om activiteiten uit te voeren is de periode van september tot en met februari zoals in figuur 5 is weergegeven. De verbouwing van het dak wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen van de huismus (buiten de periode maart tot en met augustus) en buiten koude perioden (bij perioden van matige nachtvorst). De plannen zijn om vóór maart 2019 het dak ongeschikt te maken en de voorgenomen werkzaamheden te starten. Of dit mogelijk is, is afhankelijk van tijdelijke ontheffingsverlening. Indien deze niet vóór week 9 (25 februari 2019) wordt verleend, dient te worden gewacht met de werkzaamheden tot september 2019.

Figuur 5: tabel en onderbouwing in welke periodes de activiteiten het beste kunnen plaatsvinden
(bron: B0312, 2017)

7.2 Vaste verblijfplaatsen

Door de voorgenoemen plannen aan het dak van de woonboerderij zullen vier vaste verblijfplaatsen van huismussen aangetast worden. Om het verlies van de verblijfplaatsen op te vangen dienen er mitigerende en compenserende maatregelen te worden genomen. Als mitigerende maatregel dienen er minimaal acht huismuskasten te worden opgehangen om de vier verblijfplaatsen van de huismussen in de woonboerderij te mitigeren. Als compenserende maatregel dienen er minimaal acht duurzame huismussenkasten te worden opgehangen om de vier verblijfplaatsen van de huismussen in de woonboerderij te compenseren. Deze kasten dienen een lange levensduur te hebben. Op 10 juli 2018 zijn er vijf vurenhouten huismussenflats opgehangen. In iedere mussenflat zijn drie nestplaatsen aanwezig. Om echter de strijd om het territorium van mannetjes huismussen en daarmee te veel energieverlies in het broedselzoen te voorkomen, is de middelste toegang van elke mussenflat dichtgezet met een plastic dop (figuur 6 en 7). Deze mussenflats hebben een duurzaamheid van vijf tot tien jaar (Eppinga, 2019) waardoor ze geschikt zijn als tijdelijke alternatieve verblijfplaats. Naast huismussenflats zijn er tevens acht houtbetonnen huismussenkasten geplaatst. De kasten van houtbeton zijn erg duurzaam en hebben een lange levensduur waardoor deze kasten als permanente alternatieve verblijfplaats kunnen dienen. De houtbetonnen kasten zijn alvast opgehangen om zowel als tijdelijke alternatieve verblijfplaats (mitigerende maatregel) en als permanente alternatieve verblijfplaats (compenserende maatregel) te kunnen dienen. De acht houtbetonnen kasten bieden ieder één nestplaats (figuur 6 tot en met 11). Alle kasten zijn opgehangen in een straal van 25 meter van de huidige verblijfplaatsen vandaan. Dit valt ruim binnen de toegestane 200 meter van de oorspronkelijke nestplaats. Tevens zijn de kasten opgehangen volgens de specificaties van het kennisdocument van de huismus (2017). De nestkastopeningen van de huismussenflats zijn dicht bij elkaar gesitueerd dan de voorgeschreven 50 centimeter. Echter zijn de openingen niet tegenover elkaar geplaatst, waardoor de openingen van de nesten niet zichtbaar zijn vanuit een andere nestingang. De afzonderlijke kasten zijn wel op een afstand van minimaal 50 centimeter van elkaar geplaatst. De mussenflats zijn op het noorden en het oosten gelegen. De houtbetonnen kasten zijn gedeeltelijk op het westen en gedeeltelijk op het oosten gelegen, waarbij ze van boven beschermd worden door de overheellende dakrand van de stal of dakgoot van de woning. Hierdoor kan er geen direct zonlicht op de kasten vallen.

Figuur 6: mussenflats op noord expositie

Figuur 7: één van de twee mussenflats op oost expositie

Figuur 8: houtbetonnen huismussenkasten op oost expositie

Figuur 9: houtbetonnen huismussenkasten op oost expositie

Figuur 10: houtbetonnen huismussenkast op west expositie

Figuur 11: locaties van de geplaatste huismussenkasten (gele stippen)

De nieuwe geplaatste verblijfplaatsen voldoen aan de voorwaarden omschreven in het kennisdocument van de huismus:

- dat er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit;
- zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats plaatsen en als dat niet mogelijk is, dan in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke nestplaats en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden liggen;
- geplaatst op minimaal 3 meter hoogte;
- bevatten een minimale broedruimte van 15 x 8 centimeter;
- zijn aangebracht op een voor de huismus geschikte wijze en plek (niet te heet in de middagzon, maar zich ook niet op een te koude locatie), bij voorkeur op een noord of oost expositie of in de schaduw van een dakgoot;

- in de directe omgeving van de nieuwe verblijfplaatsen dienen continu voldoende dekking (minimaal 3 à 4 meter hoog opgaand groen), voldoende geschikt voedsel (binnen 100 à 200 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) en voldoende potentiële slaapplekken aanwezig te zijn;
- ze zijn van voldoende duurzaam materiaal en op een voldoende duurzame wijze bevestigd;
- er is voldoende veiligheid tegen predatoren. Zowel in de nestplaatsen zelf als in de vorm van opgaand groen in de directe omgeving als dekking voor adulten of (net uitvliegende) jongen;
- het materiaal van de verblijfplaats mag niet behandeld zijn met chemische middelen;
- minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden dienen de kasten aanwezig te zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen;
- het beheer is duurzaam geregeld in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt.

Naast de al geplaatste kasten is het voornemen van de initiatiefnemer om, na de verbouwwerkzaamheden aan de woonboerderij, mussenkasten te plaatsen onder de daken.

Op termijn zal de open schuur waar nu de huismussenflats zijn geplaatst, worden gesloopt. De huismussenflats aanwezig op de wanden van deze schuur zijn enkel geschikt als tijdelijke verblijfplaats van 5 tot 10 jaar. Als compenserende maatregel zijn de acht duurzame houtbetonnen kasten geplaatst. Het verwijderen van de tijdelijke huismuskasten, na uitvoering van de werkzaamheden, is toegestaan buiten de broedperiode van de huismus. Als er sprake is van een vorstperiode moeten de tijdelijke verblijfplaatsen met rust worden gelaten.

De huismus is een soort die erg gemakkelijk alternatieve verblijfplaatsen zoals mussenkasten in gebruik neemt. Tevens verlaat deze soort ook op natuurlijke wijze na een paar jaar het nest. Het nest kan na een aantal jaren vervuild raken door uitwerpselen en de beestjes die daardoor in het nest komen.

Voorts blijft het plangebied beschikbaar als leefgebied voor de huismussen. De bomen en ander groen waar de huismussen gebruik van maken als foerageergebied en dekking zullen behouden blijven. Tevens zullen in de stal waar voorheen koeien stonden in de toekomst paarden worden gehuisvest. Dit zal weer zorgen voor meer voedsel en nestmateriaal. Tevens wordt geadviseerd om meer schuilmogelijkheden in de vorm van (groenblijvende) bomen of struiken te creëren binnen het plangebied indien mogelijk. Dit is echter niet noodzakelijk als mitigerende maatregel, omdat er geen schuilmogelijkheden buiten de nestlocaties verloren gaan.

7.3 Staat van instandhouding

Vanuit de Wnb is de huismus beschermd en de gunstige staat van instandhouding dient te worden gewaarborgd. Om voornoemde redenen c.q. uitgevoerde maatregelen zullen de werkzaamheden geen negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding. Door de vele alternatieve verblijfplaatsen die zijn geplaatst en door het behoud en mogelijk zelfs verbetering van het leefgebied zal de huismuspopulatie op de locatie kunnen blijven bestaan.

7.4 Ongeschikt maken huidige verblijfplaatsen

Vlak voor de werkzaamheden aan het dak van de woonboerderij zullen de dakpannen op het dak voorzichtig worden verwijderd, zodat eventueel aanwezige huismussen kunnen vluchten naar daken of de nestkasten in de directe omgeving. Dit zal gebeuren vóór de start van het broedseizoen (maart tot en met augustus) of na het broedseizoen. Dit is afhankelijk van de datum van ontheffingverlening. Indien in september 2019 het dak ongeschikt zal worden gemaakt dient voorafgaand door een deskundige te worden vastgesteld dat er geen bewoonde nesten van vogels aanwezig zijn.

7.5 Planning met maatregelen

Bij de planning van de voorgenomen werkzaamheden wordt rekening gehouden met de genomen maatregelen en de ontheffingsaanvraag. Indien de ontheffing in februari 2019 wordt verleend, kan het dak vóór maart (dus vóór het broedseizoen) ongeschikt worden gemaakt. Mocht dit niet lukken zal worden gewacht met het ongeschikt maken van het dak voor huismussen tot na het broedseizoen, dus in september 2019.

Tabel 3: planning ontheffing en voorgenomen werkzaamheden

onderwerp	jan	feb	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
ontheffingsaanvraag												
verlening ontheffing*												
start ongeschikt maken dak en werkzaamheden**												

*aanvraag is de periode waarin de gewenste ontheffingverlening plaats vindt, licht blauw is de periode waarin uiterlijk de ontheffing verleend kan worden

**het is afhankelijk van de datum van de ontheffingverlening en de minst kwetsbare periode van de huismus om de activiteiten uit te voeren, oranje is de gewenste periode, geel is de periode van het ongeschikt maken na de uiterlijke datum van ontheffingverlening

7.6 Zorgplicht

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Als "veilige" periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half oktober tot eind november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Bovendien zijn de houtduiven uit het laatste legsel dan ook uitgevlogen.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kunnen bijvoorbeeld struiken gedurende het broedseizoen kort gesnoeid worden, zodat er geen vogels gaan broeden.

Algemeen voorkomende soorten zonder jaar rond beschermd nest kunnen blijven broeden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Indien broedende vogels in de directe omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig zijn, kunnen versturende werkzaamheden zoals verbouwwerkzaamheden of een verwijdering van beplanting mogelijk echter niet plaatsvinden zonder hinder te veroorzaken. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Indien er op deze manier wordt gehandeld, treden er geen nadelige effecten op ten aanzien van vogels. Wanneer de werkzaamheden in het geheel plaatsvinden in de minst kwetsbare periode (tussen begin oktober en half februari) worden eveneens geen nadelige effecten verwacht. Dit laatste verdient derhalve aanbeveling. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd op bovenstaande wijze, zullen er geen nadelige effecten optreden ten aanzien van vogels.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

7.7 Eindconclusie

Dit rapport wordt gebruikt ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag. Bij de planning en wijze van uitvoering dient rekening te worden gehouden met de huismus en overige vogels in de broedtijd. In onderstaande punten wordt de eindconclusie weergegeven, welke gelden na ontheffingverlening:

- de voorgenomen werkzaamheden vinden plaats in de periode van september tot en met februari;
- de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden in de periode van maart tot en met augustus is mogelijk, mits het dak voorafgaand aan het broedseizoen ontoegankelijk gemaakt is voor de huismus;
- indien tijdens de werkzaamheden toch bewoonde nesten van vogels worden aangetroffen, dienen de werkzaamheden per direct te worden stopgezet en wordt een deskundige op het gebied van de betreffende soort ingeschakeld die kan bepalen op welk moment en op welke wijze de werkzaamheden hervat kunnen worden.